

scientific research, scientific-methodical and publishing work in the field of historical local studies and Podillya knowledge.

The second stage of the Center's devotion (2001-2012) is considered when it had regional budgetary funding and acted as a state-scientific institution and achieved high rates of its creative work (with its participation nearly 300 separate works were published, including 54 monographs, 122 books, 96 scientific collections, textbooks) and took avant-garde positions in the regional movement of Khmelnytsky and Vinnytsia in historical and regional studies.

The final stage of the Center's work (2012-2017) is described, when it again switched to the social and scientific foundations of functioning. Almost 200 separate regional studies have been implemented by honorary and active members and staff, close cooperation with higher educational and general educational institutions, state historical and cultural reserves, museums, libraries, religious societies and institutions of Podolia and other regions of Ukraine, which allowed the Center to maintain its position in the region and implement important state and regional scientific programs and projects on the historical region tick and local history, with a good result to prepare for the celebration in 2020, his 25th birthday.

Key words: *Podolia, Center for the Study of Podolia's History, Historical Local Studies, Regional Studies, Podillya knowledge, Scientific Research, Methodological Work, Publications, Historiography, Stages of Activity.*

Одержано 5 квітня 2018 року

УДК 378.014.621:378.4.093.5:94 К-ПНУ «2009/2018»

Л.В. Баженов, О.М. Завальнюк

**Спеціалізована вчена рада історичного факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені
Івана Огієнка в 2009-2018 рр.**

Розкрито діяльність спеціалізованої вченої ради, яка, відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України, набула чималого досвіду і пройшла вельми цікавий шлях – від перших років з прийняття до розгляду і проведення захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 07.00.01 – історія України до отримання і повної

реалізації права на такий же розгляд і проведення захисту з тієї ж спеціальності дисертаційних робіт, підготовлених на здобуття наукових ступенів як доктора, так і кандидата історичних наук.

Ключові слова: *Міністерство освіти і науки України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, історичний факультет, склад спеціалізованої вченої ради, дисертанти, процедура захисту, дискусія.*

Присудження наукових ступенів у закладах вищої освіти давно стала світовою традицією. Подібна практика, яка набула певних особливостей, існує в Україні ще з XIX ст. Утім її розвиток найбільше пов'язаний з добою незалежності, коли молода держава надала широке право підготовки кандидатів та докторів наук як провідним, так і регіональним університетам, відкриття у них відповідних спеціалізованих вчених рад з метою присудження наукових ступенів за результатами прилюдного захисту дисертацій. На сьогодні десятки українських ЗВО займаються атестацією наукових кадрів вищої кваліфікації. До них належить і Кам'янець-Подільський національний університет (К-ПНУ) імені Івана Огієнка.

Мета статті – розкрити основні віхи становлення, діяльності і розвитку спеціалізованої вченої ради історичного факультету К-ПНУ імені Івана Огієнка зі спеціальності історія України в контексті атестації вітчизняних кадрів науковців-істориків вищої кваліфікації упродовж 2009-2018 рр.

Пройдений Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка історичний шлях засвідчує, що ще у 1918-1920 рр., коли функціонував Кам'янець-Подільський державний український університет – попередник нинішнього вишу, неодноразово перед Міністерством освіти ставилося питання про надання факультетам права проводити публічні захисти дисертаційних робіт, виконаних державною мовою науковцями цього та інших вишів України. Утім розв'язати цю проблему тоді не вдалося через тверде намагання дотримуватися консервативної правової норми, успадкованої ще з 1880-х рр., за якою подібного права навчальні підрозділи російських університетів набували лише після повного їх сформування, тобто через 4 роки [7, с.207].

За радянської доби, коли спеціалізовані вчені ради були відкриті лише у кількох найбільших університетах та окремих інститутах України, де існувала аспірантура і докторантура, ніхто з керівників педагогічного вишу в Кам'янці-Подільському, місті обласного підпорядкування, не ініціював створення такої структури, оскільки

цьому перешкоджали кілька об'єктивних чинників: по-перше, партійно-республіканський центр допускав існування спецрад лише у обласних центрах, де були розміщені університети; по-друге, про український університет, який став базою для місцевих педагогічного та сільськогосподарського інститутів, згадувати було категорично заборонено, так як його заснували національно-патріотичні сили, затавровані комуністичним режимом як «буржуазно-націоналістична контрреволюція»; по-третє, для відкриття хоча б однієї спецради була потрібна достатня кількість докторів наук однієї/двох спеціальностей, яких у виші, на жаль, бракувало.

Після проголошення української незалежності і успішних заходів зі зміни статусу інституту на університет керівництво закладу в середині 1990-х рр. вивчало питання про можливість заснування спеціалізованої вченої ради на історичному факультеті, де був високий показник науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями (тут на трьох кафедрах нараховувалося 7 докторів наук, професорів і 13 кандидатів наук, доцентів). Утім консультації, проведені в Міністерстві освіти і науки України та ВАК України, засвідчили, що з цим питанням краще зачекати через різні суб'єктивні причини. До нього повернулися лише після перетворення університету з педагогічного профілю в класичний університетський заклад, а згодом, у 2008 р., набуття ним статусу національного вишу України.

На цей раз керівництво вишу додатково обґрунтувало необхідність заснування спеціалізованої вченої ради зі спеціальності «історія України», яку підтримали у Міністерстві освіти і науки України, Інститут історії України НАН України, Інституті української археографії і джерелознавства імені М.Грушевського НАН України, Інституті українознавства НАН України та ін. До цього ряду приєднався Західний науковий Центр НАН України у Львові. Зваживши усі наведені аргументи, Президія ВАК України 28 квітня 2009 р. позитивно відреагувала на подання. А 5 травня 2009 р. було видано наказ ВАК України, №237, за яким у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка створювалася терміном на 2 роки спеціалізована вчена рада з правом прийняття до розгляду і захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – історія України. Цей державний акт став визнанням ваги історичної школи вишу, яка формувалася упродовж багатьох десятиліть, пошануванням заслуг таких відомих українських вчених-істориків, як В.О.Біднов, П.В.Клименко, П.Г.Клепатський, Ю.Й.Сіцинський, Л.А.Коваленко,

М.Г.Кукурудзяк, П.Ф.Лаптін, І.С.Винокур, А.О.Копилов, М.Б.Петров, Ю.М.Тарасов, П.Ф.Щербина та ін., які працювали у виші в різні часи і залишили по собі яскравий науковий слід [3], [4, с.87], [8]. Надалі на прохання керівництва університету і за підтримки академічних структур термін дії спецради кілька разів продовжувався через її переестатацію.

Діяльність зазначеного органу з часу його заснування умовно можна поділити на два періоди: 1)2009-2016 рр., коли він працював лише для проведення захисту кандидатських дисертацій і 2)з 2016 р., коли йому було надано право приймати до розгляду і проводити захист докторських і кандидатських дисертаційних робіт.

Перший склад ради був таким: д.і.н., професор Л.В.Баженов (голова), д.і.н., професор С.А.Копилов (заступник голови), к.і.н., старший викладач А.Б.Задорожнюк (вчений секретар), д.і.н., професор В.П.Газін, д.і.н., професор О.Б.Головко, д.і.н., професор О.В.Добрянський, д.і.н., професор В.В.Нечитайло, д.і.н., професор В.С.Степанков, д.і.н., старший науковий співробітник Т.В.Чухліб д.і.н., доцент С.М.Свистович, к.і.н., професор І.В.Рибак, к.і.н., старший науковий співробітник В.О.Савчук [5, с.572], [16, с.493]. Підбір вчених виявився досить вдалим. Кожний із них мав значні наукові досягнення, позитивно характеризувався у науковій спільноті, продемонстрував відповідальність на науковій чи науково-педагогічній посаді у своїх трудових колективах. Більшість з них керували підготовкою аспірантів чи консультували докторантів, забезпечили успішний фініш певної кількості своїх дисертантів.

Доки для роботи ради готувалося приміщення у навчальному корпусі історичного факультету (там розпочали капітальний ремонт), вона спочатку тимчасово «прописалася» у головному будинку, в залі засідань вченої ради університету. Для повноцінного завантаження керівництво спецради провело належну інформаційну кампанію у низці вишів, науково-педагогічні працівники яких не мали можливостей у себе пройти процедуру захисту виконаних дисертацій. Відповідні заходи були проведені як у відносно близьких, так і віддалених від Кам'янця-Подільського містах. Роботи, рекомендовані до захисту в різних закладах вищої освіти, додатково проходили експертизу на кафедрі історії України. З повним набором передбачених ВАК України документів, усі дисертації попередньо розглядалися радою, яка заслуховувала ґрунтовні висновки експертних комісій, затверджувала пропонованих ними офіційних опонентів.

Кожне засідання спецради відбувалося лише за наявності кворуму (не менше 2/3 складу). За повної прозорості, відкритості, повноцінної наукової дискусії і дотримання демократичних принципів проводився глибокий і всебічний аналіз кожної поданої до захисту роботи за участю самого здобувача наукового ступеня, офіційних опонентів, абсолютної більшості присутніх членів спецради, а також представників наукової громадськості. Прикінцеве голосування про присудження наукового ступеня відбувалося завжди таємно. Його підсумки встановлювала лічильна комісія з 3-х осіб, наділена відповідними повноваженнями, яка завжди ретельно і якісно виконувала свої обов'язки. Склад комісії змінювався на кожному наступному засіданні ради.

Старт роботи із присудження наукового ступеня кандидата історичних наук відбувся 18 грудня 2009 р. Першим відбувся захист дисертації старшого викладача кафедри всесвітньої історії К-ПНУ імені Івана Огієнка В.А.Дубінського «Аграрне питання Наддніпрянської України в українській громадсько-політичній думці у 1890-ті – 1917 роки», виконаній під керівництвом к.і.н., доцента О.М.Федькова. Початок був надзвичайно вдалий. Високий науково-теоретичний рівень дисертації, опрацювання дисертантом великого кола історичних джерел, наукової літератури і, як наслідок, величезна обізнаність його у всіх складових дослідженої проблеми, справили на присутніх сильне враження. На поставлені запитання В.А.Дубінський дав вичерпні відповіді, які повністю задовольнили цікавість членів ради з приводу низки новаторських наукових положень, перебігу історичних подій, діяльності персоналій тощо. Одноставне голосування за присудження наукового ступеня кандидата історичних наук з спеціальності 07.00.01 – історія України показало, що усі члени спецради погодилися з інтегрованою думкою офіційних опонентів – д.і.н., професора О.В.Добржанського (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) та к.і.н., доцента С.В.Корновенка (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького), наукового керівника і учасників дискусії щодо незаперечних високих якостей роботи, винесеної на захист [16, с.496-497].

Естафету від дисертанта В.А.Дубінського того ж дня прийняв досвідчений вінницький дослідник В.В.Подольян, який подав до захисту дисертацію «Йоахим Волошиновський і його роль у запровадженні та становленні кооперації на Поділлі: кінець XIX – початок XX століття». Ця робота, виконана у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського під керівництвом к.і.н., доцента С.Л.Гальчака,

пройшовши належну експертизу, всебічний аналіз офіційних опонентів і через цікаву тривалу дискусію, отримала одностайну підтримку і членів спецради [5, с.573-574]. Так запрацювала наукова структура історичного факультету, яка сприяла піднесенню його авторитету.

Працюючи в межах своєї каденції до лютого 2011 р., на засіданнях спецради були успішно захищені й інші дисертації, зокрема: старшого викладача кафедри гуманітарних наук Житомирського економіко-гуманітарного інституту ВНЗ Університету «Україна» В.О.Магася («Всеросійський селянський союз в Україні у 1905-1907 рр.», науковий керівник – к.і.н., доцент О.М.Федьков); старшого наукового співробітника Державного архіву Вінницької області В.І.Петренка («Більшовицька влада та подільське селянство у 1920-х – першій половині 1930-х рр.: причини, технології, демографічні наслідки голодомору-геноциду», науковий керівник – д.і.н., професор Л.В.Баженів); викладача кафедри історії України та зарубіжних країн Київського національного лінгвістичного університету А.П.Антонишина («Поділля в добу гетьманату П.Скоропадського», науковий керівник – д.і.н., професор Ю.І.Терещенко); викладача кафедри психології та соціально-педагогічних дисциплін Хмельницького інституту МАУП В.Д.Коцюка («Професор О.О.Котляревський у громадському і науково-освітньому житті України», науковий керівник – д.і.н., професор С.А.Копилов); наукового співробітника Державного архіву Хмельницької області Ю.В.Олійника («Нацистський окупаційний режим в Україні у 1941-1944 рр. (на матеріалах генеральної округи «Волинь-Поділля»)), науковий керівник – к.і.н., професор О.М.Завальнюк); асистента кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка С.А.Сидорука («Рекрутська повинність у Правобережній Україні в 1794-1874 рр.», науковий керівник – к.і.н., професор А.Г.Філінюк); асистента тієї ж кафедри П.В.Кліщинського («Правобережна Україна в період Першої світової війни: соціально-економічний та громадсько-політичний аспекти (1914-лютий 1917 рр.)), науковий керівник – член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор О.П.Реєнт); викладача кафедри філософії Хмельницького національного університету О.А.Посвістак («Культурно-освітня і наукова інтелігенція Поділля у 20-30-х рр.. ХХ ст.: взаємини з владою», науковий керівник – к.і.н., старший науковий співробітник В.О.Савчук). Тож загалом було проведено 10 захистів, які відповідали вимогам ВАК України і стосувалися актуальної наукової проблематики. Офіційними

опонентами виступали відомі українські вчені: член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор В.М.Даниленко (Інститут історії України НАН України); д.і.н., професор Ю.А.Мицик (Національний університет «Києво-Могилянська академія»); д.і.н., професор М.В.Бармак (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка); д.і.н., професор О.П.Григоренко (Хмельницький національний університет); д.і.н. професор М.І.Кабачинський (Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут); д.і.н., професор П.П.Брицький і д.і.н., професор О.В.Добржанський (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) та ін. Окремі з них (П.П.Брицький і О.В.Добржанський) опонували дисертації по кілька разів. Словом, географія перших опонентів представляла як західний, так і центральний регіони України. Що ж до вчених, які виступали офіційними опонентами піж номером два, то і вони походили з багатьох міст України (Київ, Харків, Хмельницький, Черкаси, Вінниця, Дніпро). Робота опонентів, як і спецради загалом, не викликала нарікань з боку ВАК України – усі висновки про захищені дисертації викликали схвалення, а рішення про присудження наукових ступенів затверджувалося її Президією без затримок. За результатами захищених на історичному факультеті К-ПНУ імені Івана Огієнка робіт ряд молодих кандидатів історичних наук (В.А.Дубінський, В.О.Магась, Ю.В.Олійник, В.І.Петренкуо, В.В.Подолян, С.А.Сидорук та ін.), прислухавшись до раніш висловлених рекомендацій офіційних опонентів, наукових керівників чи членів спецради, врахували висловлені зауваження та побажання і видрукували монографічні роботи, які нині використовуються у навчальному процесі і науково-дослідній на історичних факультетах університетів, поповнили фонди провідних бібліотек України.

Спроби керівництва університету продовжити роботу спецради в межах наступної каденції відразу не знайшли розуміння у нового керівництва Міністерства освіти і науки України, яке взяло курс на повну концентрацію у своїх руках питань щодо відкриття і діяльності цих органів (з метою оптимізації державного управління ВАК України запропонували ліквідувати). Утім низка проведених ректором вишу консультацій з представниками різних столичних структур (Президія НАН України, Адміністрація Президента України, Президія ВАК України та ін.) дала змогу виробити оптимальний шлях для успішного вирішення цього питання. У підсумку вдалося досягти позитивного рішення – постановою Президії Вищої атестаційної комісії №74-06/2 від 23 лютого 2011 р. повноваження попередньої

спецради К 71.053.01 на історичному факультеті були поновлені. Про це засвідчив Наказ ВАК України, №164, виданий вже наступного дня – 24 лютого 2011 р. На цей раз склад ради визначили у кількості 11 осіб, з яких 8 були штатними працівниками Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, троє – представляли наукову спільноту України і погодились працювати у віддаленому від центру країни університетському місті.

Головою вченої ради затвердили д.і.н., професора Л.В.Баженова, його заступником – д.і.н., професора С.А.Копилова, вченим секретарем – к.і.н., доцента А.Б.Задорожнюка. Члени ради визначені у такому складі: штатні працівники – д.і.н., професор В.П.Газін, д.і.н., професор В.В.Нечитайло, д.і.н., професор В.С.Степанков, к.і.н., професор І.В.Рибак, к.і.н., старший науковий співробітник В.О.Савчук; запрошені – д.і.н., професор О.Б.Головко, д.і.н., професор О.П.Григоренко, д.і.н., доцент О.А.Мельничук. Згодом відбулися часткові ротації: замість виведеного з ради О.А.Мельничука повернувся О.В.Добржанський. Крім того, на прохання керівництва університету, ВАК України своїм наказом від 20 травня 2011 р. ввів до складу спеціалізованої вченої ради д.і.н., професора В.С.Прокопчука [5, с.580-581].

Досвід, набутий за перші роки, став цінним капіталом у роботі спецради другої каденції. Про початок її діяльності було оперативно поінформовано низку закладів вищої освіти у різних регіонах України. Підготовчі організаційні заходи зайняли якийсь час, і вже 25 березня 2011 р., у добротро відремонтваному приміщенні навчального корпусу історичного факультету, рада провела засідання із захисту С.М.Єсюніним, провідним науковим співробітником Хмельницького обласного краєзнавчого музею, кандидатської дисертації «Міста Подільської губернії у другій половині XIX – на початку XX ст.: соціальна інфраструктура, адміністративний та економічний аспекти» (науковий керівник – Л.В.Баженов).

Рада працювала включно по 23 лютого 2013 р. За цей час дисертації успішно захистили ще 9 здобувачів: О.В.Крупка («Земський суд на Волині (середина XVI – перша чверть XVII ст.)», науковий керівник – к.і.н., старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України А.О.Гурбик), Б.О.Опря («Повсякденне життя православного парафіяльного сільського духовенства Правобережної України (1860-ті – 1917 р.)», науковий керівник – член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор О.П.Реєнт), В.Г.Байдич («Римо-католицька церква в умовах радянської релігійної політики: український досвід (середина 1940-х – перша половина 1960-х років)»,

науковий керівник – д.і.н., професор О.М.Завальнюк), Ю.І.Блажевич («Подільська православна єпархія в період становлення та зміцнення своїх позицій у регіоні (кінець XVIII – 50-ті роки XIX ст.)), науковий керівник – к.і.н., професор А.Г.Філінюк), В.О.Парандій («Діяльність Державного Центру Української Народної Республіки в екзистенційно-соціально-політичний аспект (1920-1944 роки)», науковий керівник – к.і.н., заступник директора з наукової роботи Державного історико-культурного заповідника «Межибіж» А.М.Трембіцький), І.А.Ладаняк («Споживча кооперація Поділля в умовах нової економічної політики (1921-1928 рр.)), науковий керівник – д.і.н., доцент Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського С.Д.Гальчак), О.М.Свідерська («Сільське господарство Поділля і Південно-Східної Волині у добу непу (1921-1929 рр.)), науковий керівник – к.і.н., професор І.В.Рибак), Ж.Б.Касап («Розвиток пам'яткоохоронної та музейної справи на Поділлі (середина XIX – початок 40-х рр.. XX ст.)), науковий керівник – д.і.н., професор Л.В.Баженов), В.М.Островий («Професор В.О.Геринович у науково-педагогічному та громадському житті України (перша половина XX ст.)), науковий керівник – к.і.н., доцент Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Ю.В.Телячий). Здобувачі наукового ступеня представляли різні міста: 6 були з Хмельницького, 2 – з Кам'янця-Подільського, по 1 – з Києва та Вінниці. Офіційне опонування їх робіт на високому фаховому рівні забезпечили відомі українські вчені, зокрема, члени-кореспонденти НАН України О.П.Реєнт і В.М.Даниленко (Інститут історії України НАН України), д.і.н., професор Г.Д.Казьмирчук (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), д.і.н., професор В.О.Щербак (Національний університет «Києво-Могилянська академія»), д.і.н., професор В.В.Марчук (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника), д.і.н., професор В.М.Ботушанський і д.і.н., професор П.П.Брицький (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича), д.і.н., професор О.П.Григоренко (Хмельницький національний університет). Аналіз поданих до захисту дисертаційних робіт ними було зроблено надзвичайно ретельно, фахово, а підсумкові висновки відзначалися серйозною обґрунтованістю. Усі подані на затвердження до Міністерства освіти і науки України рішення ради про присудження наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – історія України за результатами захисту дисертацій були повністю схвалені, а молоді науковці отримали відповідні дипломи, підписані міністром освіти і науки України. Згодом, реагуючи на рекомендації офіційних опонентів і членів

спецради, частина з них (В.Г.Байдич, Ю.І.Блажевич, С.М.Єсюнін, О.М.Свідерська та ін.) опублікували на базі доопрацьованих дисертаційних текстів монографічні роботи, які поповнили наукову літературу, що використовується у підготовці фахівців на історичних факультетах університетів України.

В процесі роботи органу з атестації наукових кадрів вищої кваліфікації, у першу чергу, голові, заступнику і ученому секретареві, довелося опанувувати нове «Положення про спеціалізовану вчену раду», затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, №1059 від 14 вересня 2011 р. (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 10.10.2011 р. за №1170/19908). Цей документ, який прийшов на зміну аналогічному, прийнятому зі змінами упродовж 2000-2007 рр., містив чимало новацій, яких необхідно було неухильно дотримуватися при підготовці і проведенні процедури захисту. Посилювалися вимоги до персонального складу ради. Вводилася в дію норма, за якою передбачався додатковий розгляд (колективне рецензування) дисертацій разом з атестаційною справою іншою спеціалізованою вченою радою. Вона вимагала упродовж двох місяців розглянути проект відгуку або висновку щодо дисертації, а також виробити своє ставлення до критичних зауважень, висловлених на попередніх етапах розгляду дисертації, у тому числі щодо наявності/відсутності текстових запозичень. Новація стосувалася лише тих дисертантів, які не працювали у вищих навчальних закладах чи академічних установах, займали різні посади у державній службі України. З числа дисертантів, які захистили роботи у спецраді К 71.053.01, під дію цих вимог потрапив В.Г.Байдич, директор Державного архіву Хмельницької області. Його атестаційну справу розглядали у спецраді історичного факультету Донецького національного університету. Утім висновок тамтешніх учених практично співпав з тим, який було ухвалено у Кам'янці-Подільському щодо зазначеної кандидатської дисертації. У підсумку це нововведення не вплинуло на прийняття Атестаційною колегією Мінмолодьспорту України позитивного рішення, хоча значно відтермінувало його у часі.

Спираючись на нагромаджений в спецраді досвід у присудженні наукового ступеня кандидата історичних наук, керівництво вишу зробило спробу добитися підвищення статусу спецради, яка очікувала перереєстрації. Тривалі консультації з працівниками Міністерства освіти і науки України (повернулася попередня назва цього центрального виконавчого органу) закінчилися позитивно лише у частині продовження діяльності спецради, але без підвищення статусу.

10 жовтня 2013 р. з'явився наказ МОНУ, №1411, за яким спеціалізовану вчену раду К 71.053.01, яка раніше діяла у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, було переатестовано. На цей раз рада мала діяти упродовж не двох, як раніше, а трьох років, що стало приємною несподіванкою, що, на думку окремих столичних авторитетних вчених, свідчило про вияв довір'я керівництва МОНУ до регіональної спецради, яка довела свою спроможність якісно виконувати покладені на неї завдання.

Раду затвердили у такому складі: д.і.н., професор О.М.Завальнюк (голова), д.і.н. професор С.А.Копилов (заступник голови), к.і.н., доцент І.І.Боровець (вчений секретар) (згодом його замінив к.і.н., доцент І.А.Опря), д.і.н., професор Л.В.Баженов, д.і.н., професор В.М.Ботушанський, д.і.н., професор В.П.Газін, д.і.н., професор О.Б.Головко, д.і.н., професор М.І.Кабачинський, д.і.н., професор В.С.Лозовий, д.і.н., професор В.В.Марчук, д.і.н., професор В.В.Нечитайло, д.і.н., професор В.С.Прокопчук (згодом його замінив к.і.н., доцент А.Л.Глушковецький), д.і.н., професор В.С.Степанков, д.і.н., професор О.К.Струкевич, д.і.н., професор А.Г.Філінюк. Наявність 15 членів (у попередніх складах було 12) пояснювалося новими вимогами Міністерства освіти і науки України до формування спеціалізованої вченої ради.

Перш ніж приступити до безпосередньої роботи з підготовки до присудження наукового ступеня, голові ради і декану історичного факультету, к.і.н., доценту В.А.Дубінському, довелося взяти участь у Всеукраїнському семінарі 20 деканів історичних факультетів і 34 керівників спеціалізованих вчених рад з історичних наук, проведеному департаментом атестації кадрів Міністерства освіти і науки України 24 жовтня 2013 року на базі ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Учасникам цього зібрання було доведено зміст Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р., №567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» і самого «Порядок» [10, с.5-15]. Про оновлення процедур і механізмів на різних етапах атестації учених в контексті удосконалення системи їх підготовки доповідав директор департаменту атестації кадрів МОНУ, д.ф.н., професор В.Д.Бондаренко. На різні аспекти проблеми підготовки кадрів вищої кваліфікації звернув увагу директор Інституту інноваційних технологій та змісту освіти МОНУ д.і.н., професор О.А.Удод. Крім того, учасники семінару прослухали доповіді про сучасні тенденції історичної науки (заступник директора з наукової роботи Інституту

історії України НАН України, член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор О.П.Реєнт), актуальні теми досліджень у галузі українознавства (директор Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії НАН України, д.і.н., професор А.С.Чайковський) і наукові дослідження Українського інституту національної пам'яті (заступник директора УІНП, д.і.н., професор Д.В.Веденєєв). Різні проблеми, пов'язані з опублікуванням результатів дисертаційних робіт та підготовку авторефератів, висвітлили відповідно С.В.Григанська (головний спеціаліст відділу атестації здобувачів наукових ступенів ДАК МОНУ) і к.і.н. В.В.Бондар (секретар експертної ради з історичних наук МОНУ). Важливим стало обговорення проекту нових паспортів спеціальностей з історичних наук на зміну попередніх, які не змінювалися з 1989 р. Усі нові підходи, про які йшлося на семінарі, були поступово імplementовані в механізми роботи спецради.

Для якомога швидшого оволодіння тонкощами керування спеціалізованою вченою радою, голова знайомився з досвідом роботи своїх колег в Інституті історії України НАН України, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова, Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Під час нової каденції відбулося 31 відкрите засідання, на яких проведено захист 19 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Йдеться про роботи: О.О.Віпока («Міське самоврядування на Поділлі в добу Української революції 1917-1920 рр.», науковий керівник – д.і.н., професор Л.В.Баженов), А.І.Бородія («Євреї в аграрних відносинах на території Правобережної України в 1861-1914 роках», науковий керівник – член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор О.П.Реєнт), О.М.Кримської (Землеволодіння міст і містечок Подільської губернії кінця XVIII – початку XX століття: історичний аспект», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), Р.І.Майора («Український національний рух в Закарпатті: генеза, розвиток і характерні риси (1848-1919 рр.)», науковий керівник – д.і.н., професор В.С.Степанков), Л.М.Левандовської («Українські культурно-освітні товариства Перемишля як чинник громадсько-політичного життя Галичини (1867-1939 рр.)», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), А.М.Боднар («Освітні трансформації на Поділлі наприкінці XVIII – в

першій половині XIX століття», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), О.Б.Айвазян («Становище і розвиток бібліотек на Поділлі в другій половині XIX – на початку XX століття: роль і місце в культурно-освітньому житті краю», науковий керівник – д.і.н., професор В.С.Прокопчук), А.Ю.Хоптяра «Діяльність партії соціалістів-революціонерів в Правобережній Україні у 1896-1907 рр.», науковий керівник – к.і.н., доцент О.М.Федьков), І.В.Міщенко («Польська педагогічна освіта в умовах коренізації та утвердження тоталітаризму в Правобережній Україні», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), С.Л.Синяка («Польські парамілітарні організації на Волині 1921-19939 рр.», науковий керівник – к.і.н., доцент В.М.Шеретюк), О.В.Максимова («Житомирський окружний суд у системі реалізації судової реформи 1864 року в Правобережній Україні», науковий керівник – к.і.н., доцент М.В.Кордон), С.А.Ткача («Політичні партії та організації в суспільному житті Подільської губернії на початку XX ст.», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), В.А.Філінюка («Повсякденне життя селянства Правобережної України в період Центральної Ради», науковий керівник – д.і.н., професор В.С.Лозовий), С.І.Оліпер («Громадсько-політичне життя польської меншини Правобережної України 90-х рр. XIXІ – на початку XX століття», науковий керівник – д.і.н., професор Л.В.Баженов), О.М.Бачинської («Розвиток видовищних форм мистецтва в Українській державі гетьмана Павла Скоропадського: історичний аспект», науковий керівник – к.і.н., доцент С.В.Трубчанінов), П.І.Білецького («Іноземне підприємництво в Подільській губернії (1861-1917 рр.)), науковий керівник – д.і.н., професор С.А.Копилов), І.А.Скворцової («Сільські поселення Вінницької і Хмельницької областей на завершальному етапі радянського періоду (1961-1991 рр.): стан, проблеми та труднощі розвитку», науковий керівник – к.і.н., професор І.В.Рибак), С.А.Щура («Проблема насилля в суспільно-політичній думці Наддніпрянської України в 1870-х – 1914 рр.», науковий керівник – к.і.н., доцент О.М.Федьков), В.Р.Бернацького («Релігійні об'єднання Волині-Житомирщини в умовах більшовицького режиму 1920-1930-х рр.», науковий керівник – к.і.н., доцент В.М.Шеретюк).

Дисертації були виконані в різних регіональних вишах, але найбільше у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка - 16. На Рівненський державний гуманітарний університет припало дві, а Житомирський державний університет імені Івана Франка – одна робота

До офіційного опонування спецрада залучила відомих українських вчених – члена кореспондента НАН України, д.і.н., професора О.П.Рєнта, члена-кореспондента НАН України, д.і.н., професора В.М.Даниленка, д.і.н., професора В.С.Шандру, д.і.н., провідного наукового співробітника С.С.Падалку (Інститут історії України НАН України); д.і.н., старшого наукового співробітника І.Б.Гирича (Інститут української археолографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського), д.і.н., професора О.В.Добержанського (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича), д.і.н. професора В.В.Марчука (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника), д.і.н., професора І.І.Ярмошика (Житомирський державний університет імені Івана Франка), д.і.н., професора Т.В.Навальську (Київський національний університет культури і мистецтв) та ін. (запрошували й інших науковців, утім вони на той час вже виконали нору опонування, яка не могла перевищити 4 роботи на рік). Усі офіційні опоненти виконали покладені на них обов'язки професійно і відповідально, давши ґрунтовну оцінку винесеним на захист дисертаціям, вказали на шляхи подальшого вдосконалення досліджень. Прислухавшись до їх порад, дисертанти згодом розширили і вдосконалили тексти робіт, виконали на їх базі ґрунтовні монографії (О.Б.Айвазян, А.Ю.Хоптяр, І.А.Скворцова та ін.), які використовуються у навчальному процесі і науково-дослідній роботі майбутніх бакалаврів, магістрів і докторів філософії, досвідчених істориків і краєзнавців.

Сподівання колективу істориків відкрити у себе докторську спецраду реалізувалися лише наприкінці 2016 р. Належно обґрунтувавши цю ідею, керівництво факультету і вишу доклали і чимало практичних кроків для отримання позитивного результату. Ректор С.А.Копилов у день роботи Атестаційної колегії МОН України кілька годин провів коло входу до зали, де вирішувалося це доленосне питання, щоб в разі необхідності безпосередньо звернутися до високого зібрання з необхідними аргументами. Але потреби запрошувати його на засідання в секретаріаті не побачили, оскільки заперечень практично не було і питання вирішилося на користь заявника.

Після цієї події, 22 грудня 2016 р. з'явився наказ Міністерства освіти і науки України, №1604, за яким у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка створено спеціалізовану вчену раду Д 71.053.01, з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) історичних наук за спеціальністю 07.00.01- Історія

України, строком на три роки. Тоді ж було уведено до її складу 14 докторів (О.М.Завальнюк - голова, С.А.Копилов – заступник голови, С.Е.Баженова, Л.В.Баженов, В.М.Ботушанський, В.П.Газін, О.Б.Головко, М.І.Кабачинський, В.С.Лозовий, В.В.Марчук, В.В.Нечитайло, В.С.Степанков, О.К.Струкевич, А.Г.Філінюк) та 1 кандидата історичних наук (І.А.Опрю – вчений секретар). Дві третини членів становили історики К-ПНУ імені Івана Огієнка, решта представляли різні університети з Києва, Вінниці, Хмельницького, Івано-Франківська і Чернівців.

Відповідно до наказу МОН України ректор університету розпорядився провести відповідну роботу щодо поширення інформації про створення і початок діяльності докторської ради у науковому і науково-педагогічному середовищі Центральної і Західної України, а також серед випускників докторантури і аспірантури спеціальності «історія України» свого вишу, щоб попередньо намітити коло потенційних здобувачів наукових ступенів як основи роботи новоствореного органу.

Керівництво спецради здійснило низку організаційних заходів, які припали на перші місяці 2017 р. У результаті отримали низку заяв здобувачів про бажання захищати свої дисертації. Проте спрямовані переважно на кафедру історії України роботи з різних міст України, які належало розглянути на предмет рекомендації до захисту, несподівано довелося відкликати через появу зареєстрованого 3 лютого 2017 р. Міністерством юстиції України наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», яким вводилися нові правила. Йшлося про зміни структури дисертаційних текстів, зокрема появу анотації двома мовами – державною і англійською, нові деталі у вступній частині. Новації стосувалися і розділів, у яких необхідно було робити посилання на наукові праці дисертанта, пебрелічені у вступі і введені до списку використаних джерел і літератури. Рішуче наголошувалося на дотриманні правил академічної доброчесності. Тож дисертантів зобов'язали перш за все вивчити нові вимоги, а потім імплементувати їх у своїх роботах. Це забрало чимало часу, відтермінувало розгляд низки дисертацій на кафедрах. Тому початок активної фази роботи спецради змістився на червень. До того часу усі члени ради, усі рецензенти кафедр вивчили і почали неухильно дотримуватися нововведень.

За період з 30 червня 2017 і до осені 2018 р. рада провела захист 11 дисертацій, присудивши за їхніми результатами вчений ступінь доктора історичних наук трьом здобувачам: А.Ю.Скрипнику («Вплив російської військової присутності у Правобережній Україні на

інкорпорацію регіону наприкінці XVIII – середини 60-х рр. XIX ст.», науковий консультант - член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор О.П.Ресєт), В.В.Кононенку («Єврейське населення Поділля: соціально-демографічні зміни та національно-культурне життя (40-і рр. XX ст. – початок XXI ст.)»), науковий консультант – член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор В.М.Даниленко), О.Б.Комарніцькому («Студентство педагогічних навчальних закладів радянської України в умовах формування тоталітарної системи (20-30-ті рр. XX ст.)»), науковий консультант - д.і.н., професор О.М.Завальнюк). До офіційного опонування було залучено: д.і.н., професора С.В.Гаврилюк (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки), д.і.н., професора І.А.Коляду (Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова), д.і.н., професора В.Л.Цубенко (Одеська державна академія будівництва та архітектури); д.і.н., професора Ю.О.Ніколаєця (Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України), д.і.н., професора В.О.Доценка (Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського), д.і.н., професора Л.В.Баженова (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка); члена-кореспондента НАН України, д.і.н., професора В.М.Даниленка (Інститут історії України НАН України), д.і.н., професора О.Л.Рябенко (Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова), д.і.н., професора М.П.Олійника (Хмельницький національний університет). Набутий спецрадою досвід атестації докторантів став першим, але дуже повчальним і корисним.

Крім того, було проведено захист і 8 кандидатських дисертацій: Р.І.Андрущак («Римо-католицька церква на Поділлі в умовах радянської релігійної політики у 20-х рр. XX ст.», науковий керівник – д.і.н., професор О.А.Мельничук), А.Л.Богущкої («Етнонаціональний та етнодемографічний розвиток Правобережної України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.», науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), М.А.Циганюка («Соціально-політична боротьба в Україні під час виборів і діяльності І Державної Думи», науковий керівник – к.і.н., доцент О.М.Федьков), С.О.Семенчука («Осередки язичництва лівобережжя середньої Подністрянщини (XI ст. до н.е. – XIII ст.)»), науковий керівник – к.і.н., доцент В.І.Якубовський), Б.Л.Шевчука («Волинська казенна палата наприкінці XVIII - у 60-х рр. XIX ст.: структура, повноваження та соціальні наслідки діяльності», науковий керівник – к.і.н., доцент М.В.Кордон), В.В.Пагора («Радянська модель вищої медичної освіти в

Україні 1920-1930-х рр.: проблеми становлення, функціонування і розвитку», науковий керівник – к.і.н., доцент О.Б.Комарніцький), В.В.Кундельського («Корінне населення Правобережної України у міжнародних відносинах наприкінці XVIII – 60-х рр. XIX ст.»), науковий керівник – д.і.н., професор А.Г.Філінюк), В.В.Покалюка («Вища сільськогосподарська освіта України в умовах становлення та розвитку радянського суспільства (20-ті рр. XX ст.)»), науковий керівник – д.і.н., доцент О.Б.Комарніцький).

Упродовж майже десятилітньої роботи члени спецради різних каденцій добросовісно виконували покладені на них обов'язки, зокрема глибоко аналізували подані і прийняті до захисту дисертації та їх автореферати, виявляючи свій широкий науковий світогляд, знання методології історичного дослідження, тонкощі підходів до висвітлення різних проблем, здатність на високому рівні оцінювати отримані дисертантами дослідницькі результати. Свої міркування вони висловлювали і відстоювали в ході довготривалих ґрунтовних наукових дискусій, які були справжньою школою для здобувачів. Зрештою, все це відбувалося в присутності усіх дійових осіб, особливо офіційних опонентів, які не раз відкрито висловлювалися про високий рівень такої роботи.

За весь час функціонування спецради на її адресу не було висловлено жодного критичного зауваження з боку Міністерства освіти і науки України: усі подані у встановлені терміни для розгляду атестаційні справи не відхилялися, а ухвалені радою рішення про присудження наукового ступеня затверджувалися без зволікання і окремих думок на засіданнях Атестаційної колегії МОН України. І це тоді, коли в Україні розгорнулася справжня боротьба з плагіатом і десятки дисертаційних справ так і не були схвалені з цієї та інших причин.

Відповідно до настанов Кабінету міністрів України, розпоряджень та листів Міністерства освіти і науки України, вимог, зафіксованих у «Положенні про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти» (2017) та «Оновленому положенні про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти» (2018) (обидва документи прийняті вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка), проводилися заходи із можливого виявлення некоректних запозичень дисертантами авторських текстів. Офіційним опонентам пропонувалося звернути пильну увагу на наявність подібного у роботах, надісланих їм для незалежної експертизи. Крім

того, подані до захисту дисертаційні роботи проходять обов'язкову перевірку щодо наявності у них текстових запозичень за ліцензованою комп'ютерною програмою ТОВ «Антиплагіат». Процедура перевірки забезпечує вчений секретар спецради. Отримані результати свідчать, що автентичність авторських тестів становить пересічно 93-98% (решта відсотків припадає на розміщені в інтернет-мережі статті самих дисертантів).

Матеріали діловодства керівництво спецради передає у встановленому порядку на збереження до поточного архіву К-ПНУ імені Івана Огієнка, з часом вони потраплять до Державного архіву Хмельницької області, де будуть доступні для дослідників, які в разі потреби можуть скористатися й іншими джерелами, зокрема протоколами вченої ради університету, у яких, починаючи з січня 2014 р., зафіксовано звіти проректора з наукової роботи, що стосуються і роботи спецради. Крім того, там зафіксовано виступи голови спецради про проведену роботу за конкретні періоди, що передбачено Законом України «Про вищу освіту», введеного в дію 6 вересня 2014 р.

Про діяльність спецради повідомляють і друковані видання. Зокрема, опубліковані матеріали про наукову і науково-технічну роботу у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка [11, с.5], [12, с.4-5], [13, с.5], [14, с.5], [15, с.5]. У ювілейній праці до 100-річчя заснування вишу знайшлося місце і для оцінки роботи спеціалізованої вченої ради Д 71.053.01, яка стала одним із вагомих наукових здобутків вишу [9, с.192]. Цінну інформацію про захист конкретних дисертаційних робіт вмістили хроніки про наукову діяльність історичного факультету [1], [2], окремі статті про спецраду [5], [6], [16], [17].

Отже, спеціалізована вчена рада, яка з'явилася як підрозділ історичного факультету К-ПНУ імені Івана Огієнка у 2009 р., пройшла чималий шлях, на якому ствердилася як високопрофесійний, ефективний науково-атестаційний орган, відповідальний перед українською державою за об'єктивне присудження наукових ступенів доктора і кандидата історичних наук. Її діяльність повністю відповідає державним нормативним актам, базується на визнаних у цивілізованому світі демократичних принципах, які реалізуються, зокрема, при встановленні та дотриманні регламенту роботи ради, відстоюванні власної наукової позиції, відкритому захисті отриманих результатів при їх обговоренні, обов'язковому проведенні дискусії і таємного підсумкового голосування з метою присудження наукового ступеня, прийняті загального висновку щодо захищеної дисертантом роботи, а також свідчить про повноцінний, цілком здоровий процес

атестації наукових кадрів істориків на рівні вишу, за результатами якого кількість атестованих докторів і кандидатів історичних наук зросла на півсотні. Усі вони успішно трудяться у гуманітарній сфері, реалізуючи свій науковий потенціал переважно у вищій школі, добрим словом згадують спецраду.

Список використаних джерел і літератури:

1. Дубінський В.А., Газін В.В. Хроніка наукового життя історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у 2016 році // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2016. Т.23.С.543-553.

2. Дубінський В.А. Історичний факультет Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: хроніка наукового життя у 2017 році // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2017. Т.24. С.650-659.

3. Завальнюк О.М. Історія Кам'янець-Подільського державного українського університету в іменах (1918-1921 рр.). Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2006. 632 с.

4. Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2010 рр.): Історичний нарис. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. 380 с.

5. Задорожнюк А.Б., Баженов Л.В. Дипломуємо науковців-істориків // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2013. Т.20. С.571-588.

6.Задорожнюк А.Б. Розпочала роботу спеціалізована вчена рада по захисту дисертацій у Кам'янець-Подільському національному університеті // Краєзнавець Хмельниччини. Щоквартальний бюлетень Хмельницької організації Національної спілки краєзнавців України. Кам'янець-Подільський-Хмельницький, 20010. №1. С.25-26.

7. Кам'янець-Подільський державний український університет (1918-1921 рр.) у документах і матеріалах / [Уклад. і автори статті С.А.Копилов, О.М.Завальнюк]. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2016. 848 с.

8. Кам'янець-Подільський державний університет в особах Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. Т.1. 796 с.

9. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Перші 100 років поступу / Авт.: С.Копилов, О.Завальнюк, А.Філінюк та ін.; ред. кол.: С.Копилов (голова), О.Завальнюк, Н.Коваленко (літ. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 208 с.

10. Матеріали Всеукраїнського семінару деканів історичних факультетів і голів спеціалізованих вчених рад з історичних наук (24 жовтня 2013 року) / МОН України; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2013. 92 с.

11. Наукова і науково-технічна діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у 2013 році: довідкове видання / [Уклад.: І.М.Конет, В.С.Кшевецький]. Кам'янець-Подільський: Абетка-Світ, 2014. 96 с.

12. Наукова і науково-технічна діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в 2014 році / [Уклад.: І.М.Конет, В.С.Кшевецький]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. 55 с.

13. Наукова і науково-технічна діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в 2015 році / [Уклад.: І.М.Конет, Р.М.Білик]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2016. 67 с.

14. Наукова і науково-технічна діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в 2016 році / [Уклад.: І.М.Конет, Р.М.Білик]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2017. 91 с.

15. Наукова і науково-технічна діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в 2017 році / [Уклад.: І.М.Конет, Р.М.Білик]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2018. 83 с.

16. Опря І.А. Спеціалізована вчена рада у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка: поступ вперед // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Оіум, 16. Т.23. С.534-542.

17. Федьков О.М. Спецрада істориків Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: перші позитивні результати // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Оіум, 2009. Т.14. С.492-499.

Lev Bazhenov, Alexander Zavalniuk
The Faculty of History Specialized Academic Council in
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohiienko University
in 2008-2018

The activity of the specialized academic council, which, in accordance with the Ministry of Education and Science of Ukraine decrees, has gained considerable experience and undergone substantial changes - from the first

steps of expertizing and defense of cadidate dissertations in the specialty 07.00.01 - History of Ukraine, to receiving and full realization of the right to the same examination and defense of the specialty dissertation papers, prepared for obtaining Doctor and a Candidate of Historical Sciences scientific degrees.

Key words: *Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivan Ohiienko Kamianets-Podilskyi National University, Faculty of History, composition of the specialized academic council, dissertation, defense procedure, discussion*

Одержано 15 серпня 2018 року

УДК 902.2:378.4.093.5:94(477.43-21)К-ПНУ

А.Ф. Гуцал, В.А. Гуцал

Археологічні експедиція та лабораторія археології історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

У статті йдеться про історію археологічної експедиції та археологічної лабораторії історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, яка розпочалася у 1963 р. За період свого більш ніж півстолітнього функціонування експедицією досліджено десятки різночасових поселень, городищ, поховальних і культових пам'яток на території Середнього Подністрів'я в межах Хмельницької, Вінницької, Тернопільської і Чернівецької областей. Особливо важливі результати отримані при розкопках таких старожитностей як Ружичанський могильник черняхівської культури, багатощарове поселення в Бакоті, могильник раннього залізного віку і багатощарове селище у Бернашівці, кургани у Теклівці, Шутнівцях, Колодіївці, Спасівці, городищі раннього залізного віку у Рудківцях і давньоруському городищі у Губині та ін. Матеріали досліджень опрацьовувалися науковою археологічною лабораторією, оприлюднені у ряді монографій і статей, лягли в основу написання дисертацій, магістерських та курсових робіт, були предметом дискусій на різного роду наукових форумах нашої країни і за рубежем. У Кам'яці-Подільському, завдяки існуванню експедиції, сформувалася наукова археологічна школа. З неї